

Розповсюдженість насильства в українських сім'ях
дослідження на замовлення "Програми рівних можливостей та прав жінок в Україні" (ПРООН-ЄС)

Міністерство
України у справах
сім'ї, молоді
та спорту

UN
DP

Україна

Проект співфінансується Європейським Союзом,
Шведським агентством з питань міжнародної співпраці та розвитку Sida та ПРООН
Проект виконується Програмою розвитку ООН

ПРОГРАМА РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ТА ПРАВ ЖІНОК В УКРАЇНІ

Визначення Закону про попередження насильства в сім'ї

3

- **Насильство в сім'ї** - це будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування одного члена сім'ї по відношенню до іншого члена сім'ї, якщо ці дії порушують конституційні права і свободи члена сім'ї як людини та громадянина і наносять йому моральну шкоду, шкоду його фізичному чи психічному здоров'ю.
- **Фізичне насильство в сім'ї** - умисне нанесення одним членом сім'ї іншому члену сім'ї побоїв, тілесних ушкоджень, що може призвести або призвело до смерті постраждалого, порушення фізичного чи психічного здоров'я, нанесення шкоди його честі і гідності.
- **Сексуальне насильство в сім'ї** - протиправне посягання одного члена сім'ї на статеву недоторканість іншого члена сім'ї, а також дії сексуального характеру по відношенню до неповнолітнього члена сім'ї.
- **Психологічне насильство в сім'ї** - насильство, пов'язане з дією одного члена сім'ї на психіку іншого члена сім'ї шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно спричиняється емоційна невпевненість, нездатність захистити себе та може завдаватися або завдається шкода психічному здоров'ю.
- **Економічне насильство в сім'ї** - умисне позбавлення одним членом сім'ї іншого члена сім'ї житла, їжі, одягу та іншого майна чи коштів, на які постраждалий має передбачене законом право, що може призвести до його смерті, викликати порушення фізичного чи психічного здоров'я.

Цілі дослідження

4

- Оцінити ступінь розповсюдження різних форм насильства в сім'ї (фізичного, психологічного, економічного, сексуального) серед населення України;
- Визначити динаміку розповсюдження домашнього насильства та основні фактори, що на неї впливають;
- Визначити соціальні та демографічні характеристики різних категорій жертв і агресорів;
- Визначити найбільш поширені реакції з боку жертв, практики звернення по допомогу та ставлення до референтних організацій (правоохоронних органів, соціальних служб тощо);
- Оцінити ступінь суспільної актуальності проблеми, її сприйняття серед загального населення та висвітлення у ЗМІ;
- Надати рекомендації щодо найбільш ефективних шляхів протидії домашньому насильству.

Основні етапи дослідження

5

- Кабінетне дослідження;
- Опитування населення;
- Контент-аналіз ЗМІ;
- Експертне опитування;
- Обговорення результатів на вироблення рекомендацій щодо найбільш ефективних шляхів протидії домашньому насильству.

Міністерство
України у справах
сім'ї, молоді
та спорту

Україна

Проект співфінансується Європейським Союзом,
Шведським агентством з питань міжнародної співпраці та розвитку Sida та ПРООН
Проект виконується Програмою розвитку ООН

ПРОГРАМА РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ТА ПРАВ ЖІНОК В УКРАЇНІ

1 Опитування населення

Міністерство
України у справах
сім'ї, молоді
та спорту

Проект співфінансується Європейським Союзом,
Шведським агентством з питань міжнародної співпраці та розвитку Sida та ПРООН
Проект виконується Програмою розвитку ООН

ПРОГРАМА РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ТА ПРАВ ЖІНОК В УКРАЇНІ

GfK

Методологія

7

Метод дослідження:

Особисті інтерв'ю

Вибірка:Національно репрезентативна вибірка
обсягом у 1800 осіб**Максимальна похибка вибірки
(для 50% без врахування дизайн-
ефекту):**

2,3%

Метод відбору респондентів:Випадковий маршрутний відбір за
статеві-віковими квотами**Час проведення
опитування:**

Листопад-грудень 2009

1.1 Розповсюдженість насильства в українських сім'ях

Міністерство
України у справах
сім'ї, молоді
та спорту

UN
DP

Україна

Проект співфінансується Європейським Союзом,
Шведським агентством з питань міжнародної співпраці та розвитку Sida та ПРООН
Проект виконується Програмою розвитку ООН

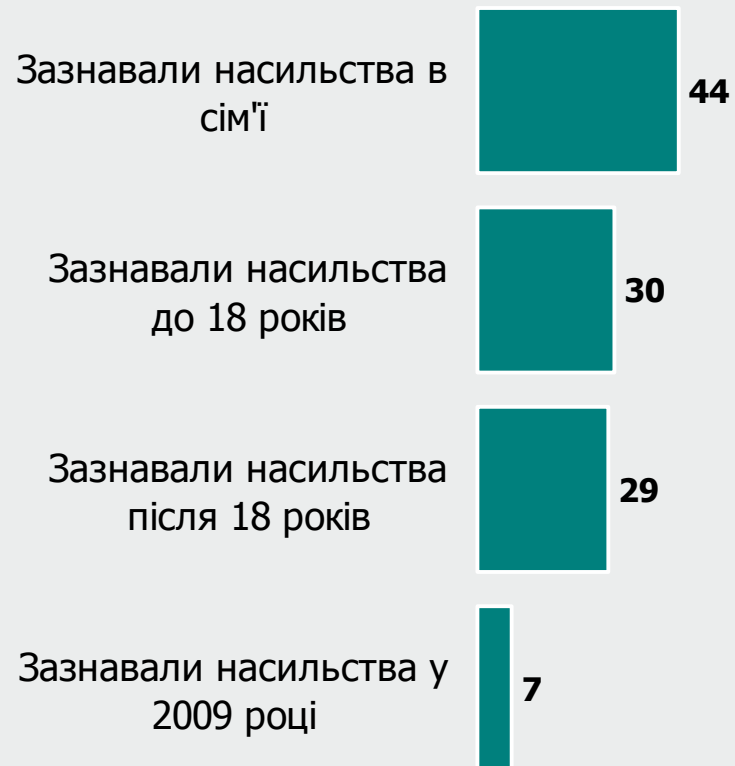
ПРОГРАМА РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ТА ПРАВ ЖІНОК В УКРАЇНІ

GfK

Розповсюдженість насильства в сім'ї

% до відповідей усіх опитаних, N=1800

РОЗПОВСЮДЖЕНІСТЬ НАСИЛЬСТВА В СІМ'І СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

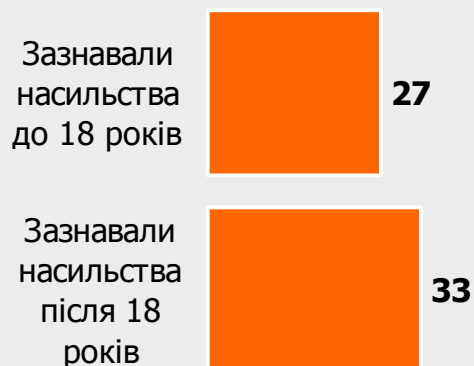
РОЗПОВСЮДЖЕНІСТЬ НАСИЛЬСТВА В СІМ'І ЗА ВИДАМИ

Близько половини тих, хто зазнавав насильства в дитинстві, зазнавали його і у дорослому віці. Чоловіки частіше страждали від насильства дитинстві, а жінки в дорослому віці

10

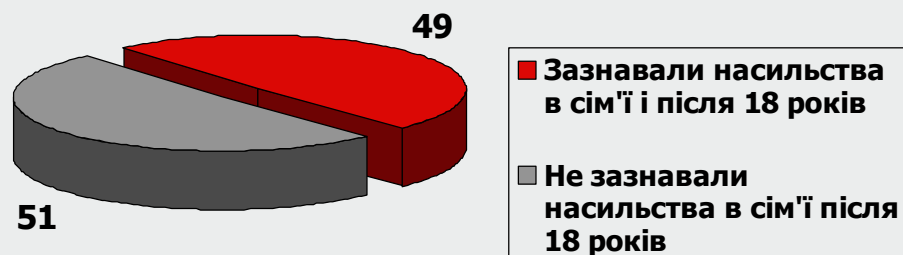
ЖІНКИ

ЧОЛОВІКИ

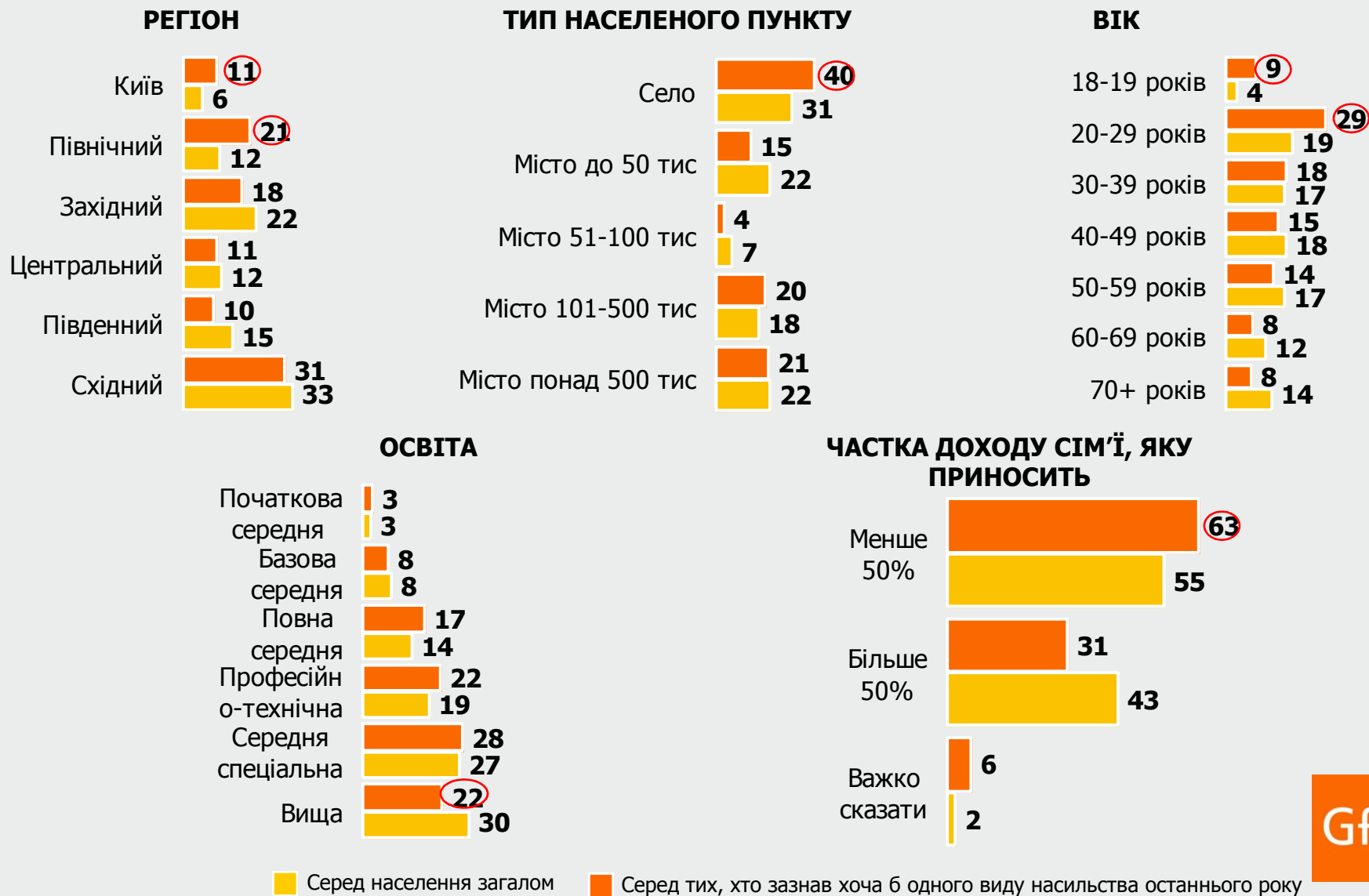

ТІ, ХТО ЗАЗНАВ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї В ДИТИНСТВІ

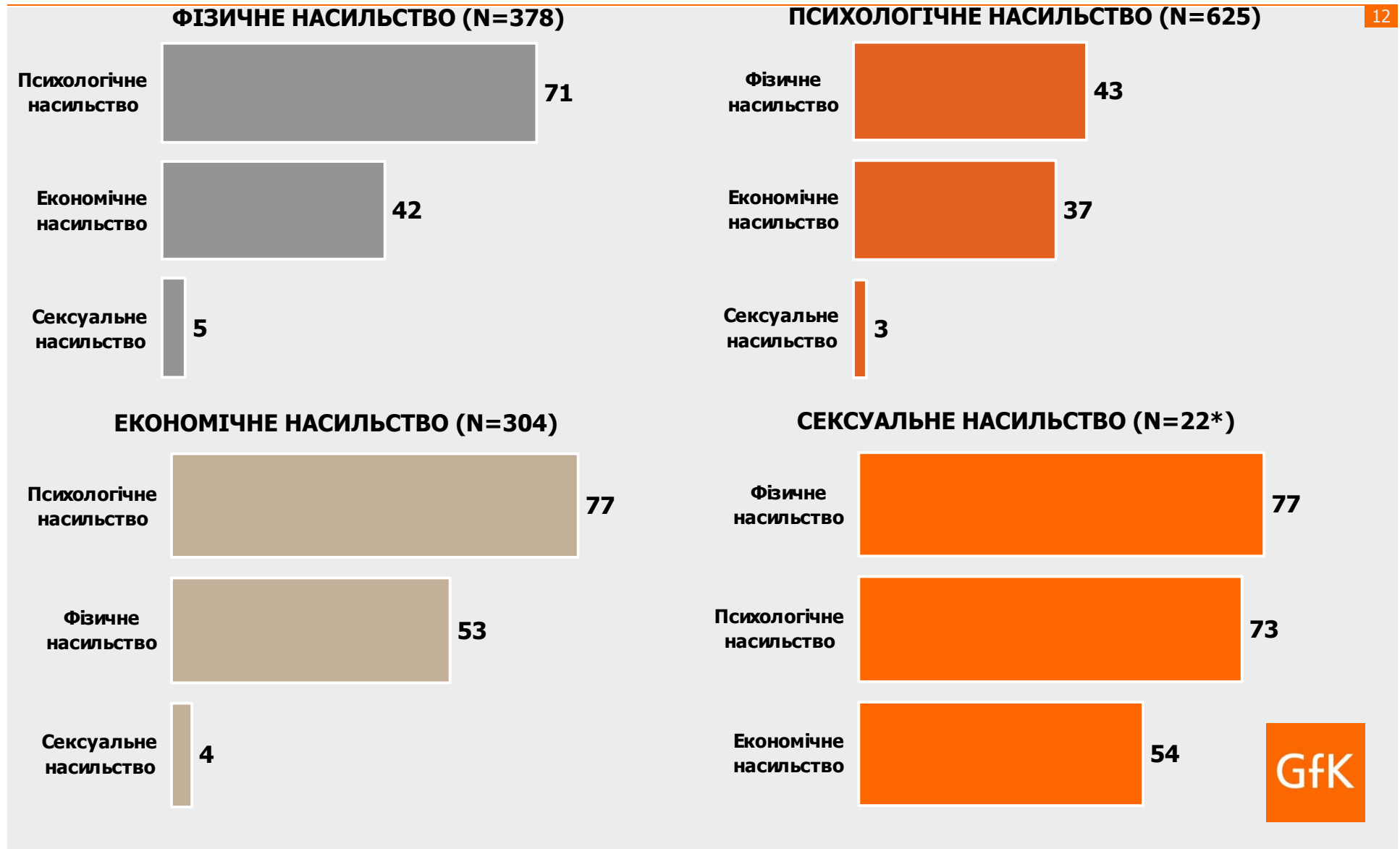
У 2009 році від насильства частіше потерпали мешканці Києва та Північного регіонів, сіл, молоді люди до 30 років, люди без вищої освіти. Більшість жертв насильства не приносить значної частини доходу сім'ї.

11

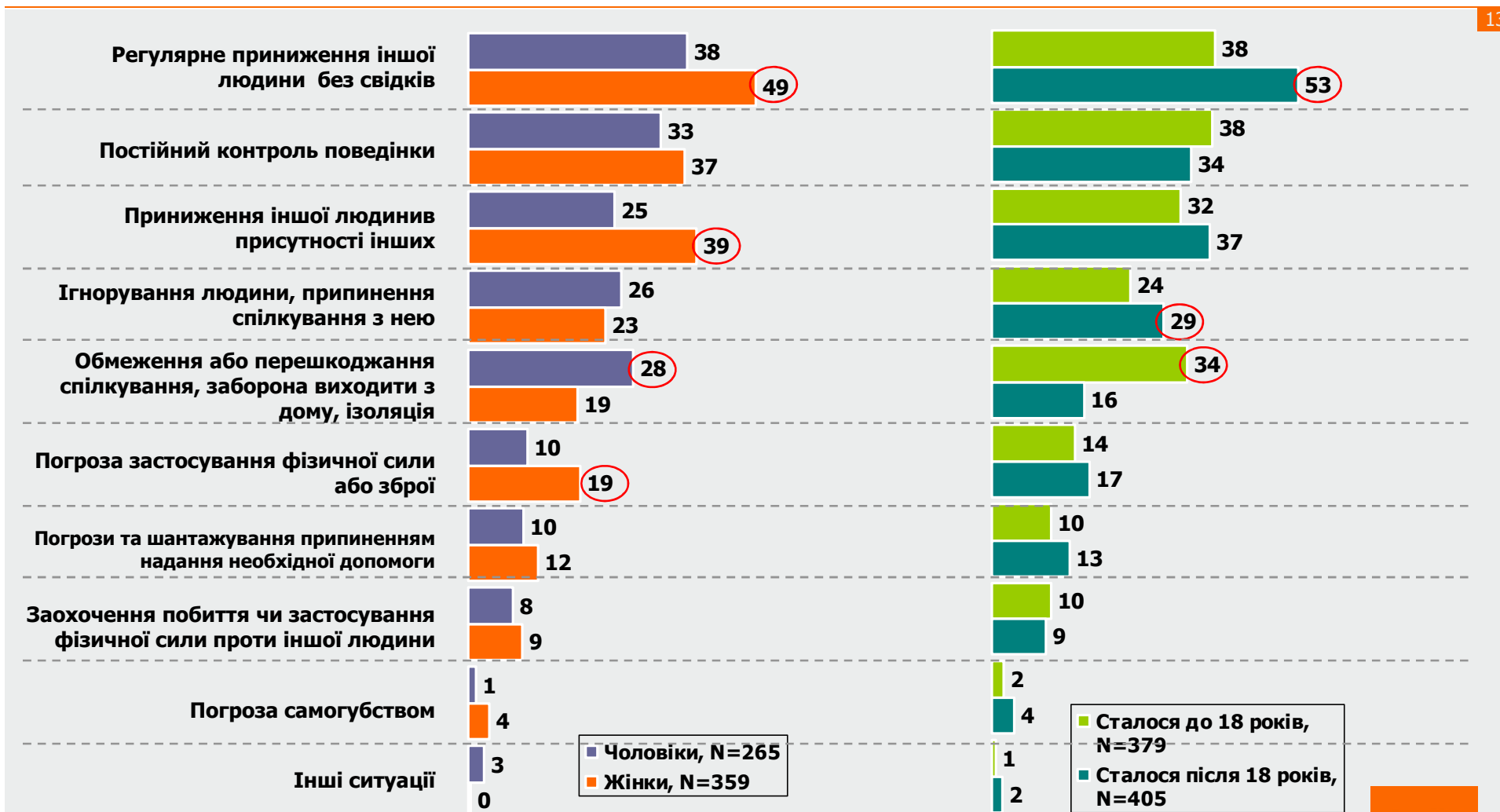
Зв'язок між різними видами насильства

% до відповідей тих, хто зазнав певного виду насильства

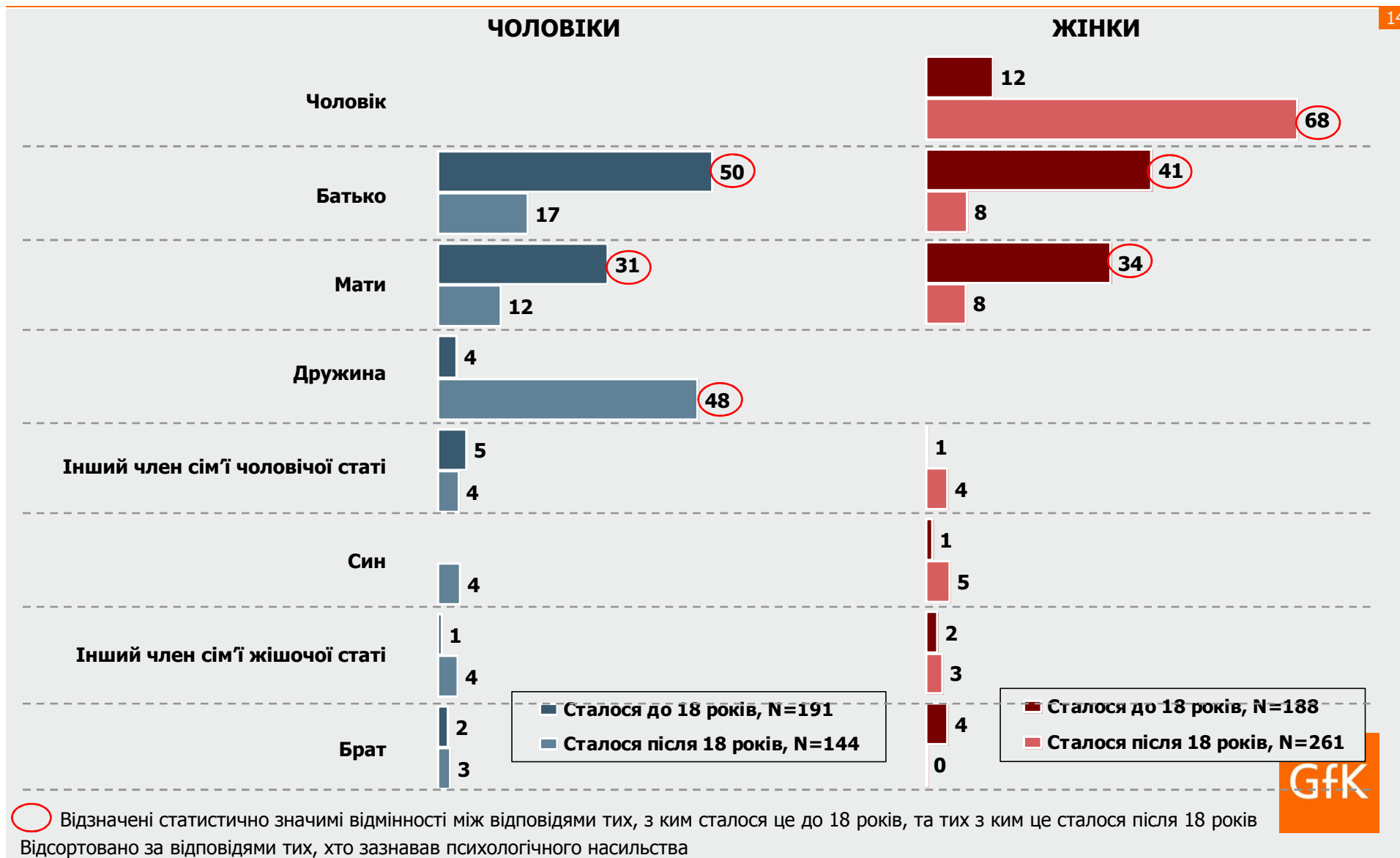
Психологічне насильство: ситуації

% до відповідей тих, хто зазнавали психологічного насильства

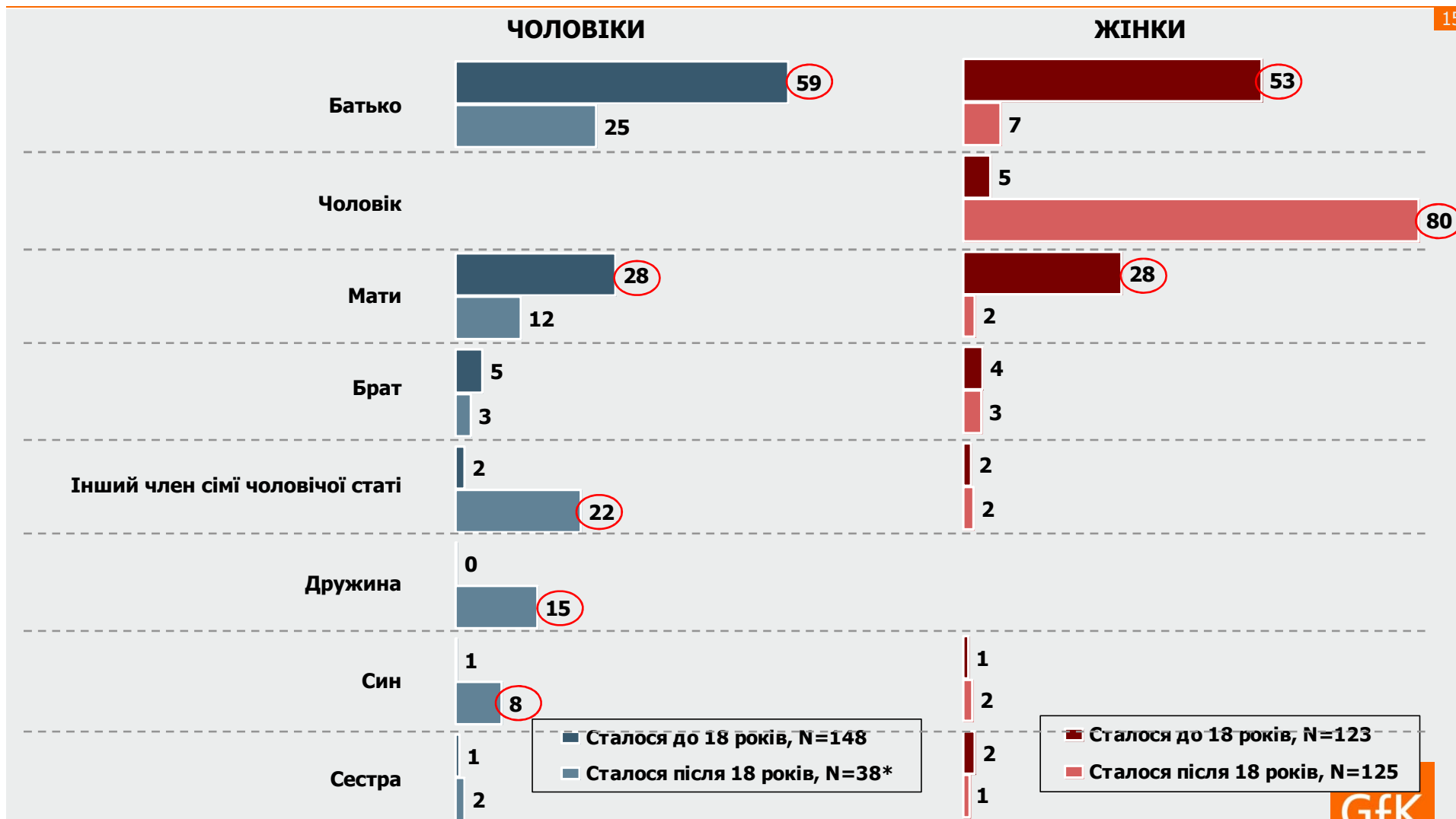
Психологічне насильство: агресори

% до відповідей тих, хто зазнавали психологічного насильства

Фізичне насильство: агресори

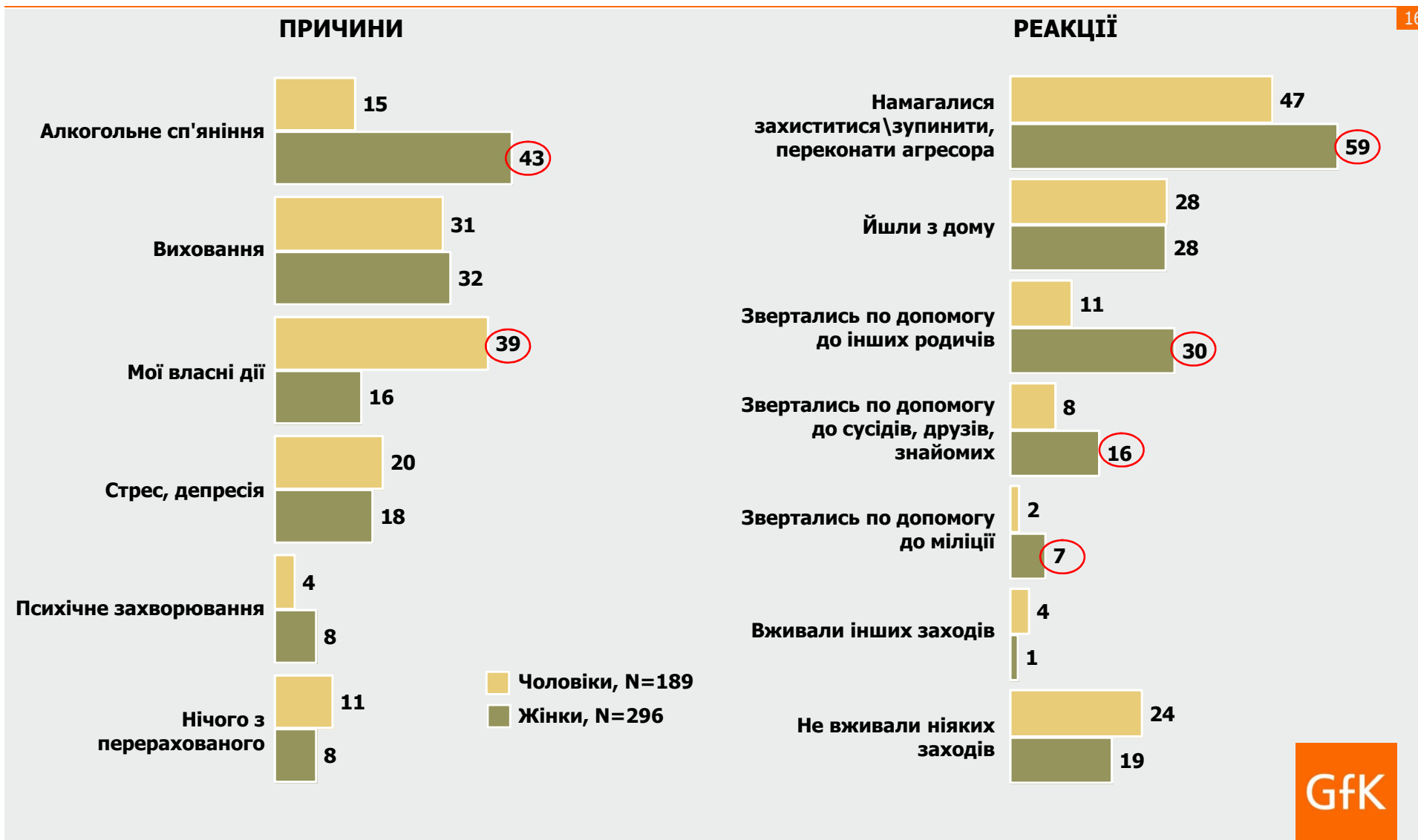
% до відповідей тих, хто зазнавали фізичного насильства

○ Відзначені статистично значимі відмінності між відповідями тих, з ким сталося це до 18 років, та тих з ким це сталося після 18 років
Відсортовано за відповідями тих, хто зазнавав фізичного насильства

Психологічне насильство: причини та реакції на насильство

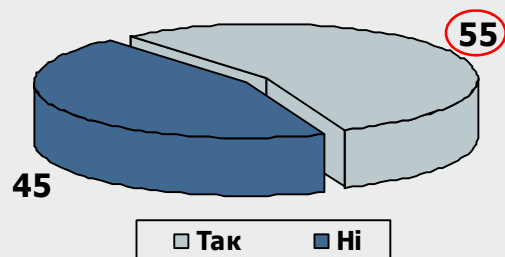
% до відповідей тих, хто зазнавав психологічного насильства після 18 років

Відсортовано за відповідями тих, хто зазнавав психологічного насильства після 18 років

Психологічне насильство: ймовірність повторення насильства з боку агресора

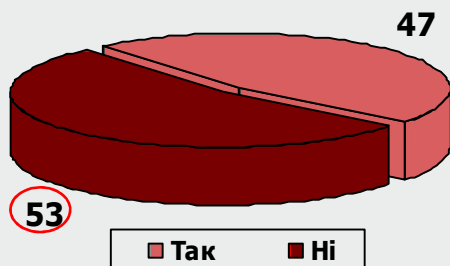
**ЧИ ПРОЖИВАЮТЬ ДОСІ З АГРЕСОРОМ:
ЧОЛОВІКИ (N=189)**

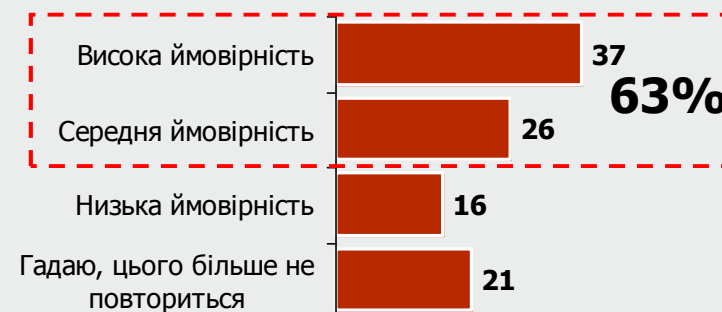
**ЙМОВІРНІСТЬ ПОВТОРЕННЯ СИТУАЦІЇ
НАСИЛЬСТВА В МАЙБУТНЬОМУ:
ОЦІНКА ЧОЛОВІКІВ (N=104)**

**ЧИ ПРОЖИВАЮТЬ ДОСІ З АГРЕСОРОМ:
ЖІНКИ (N=286)**

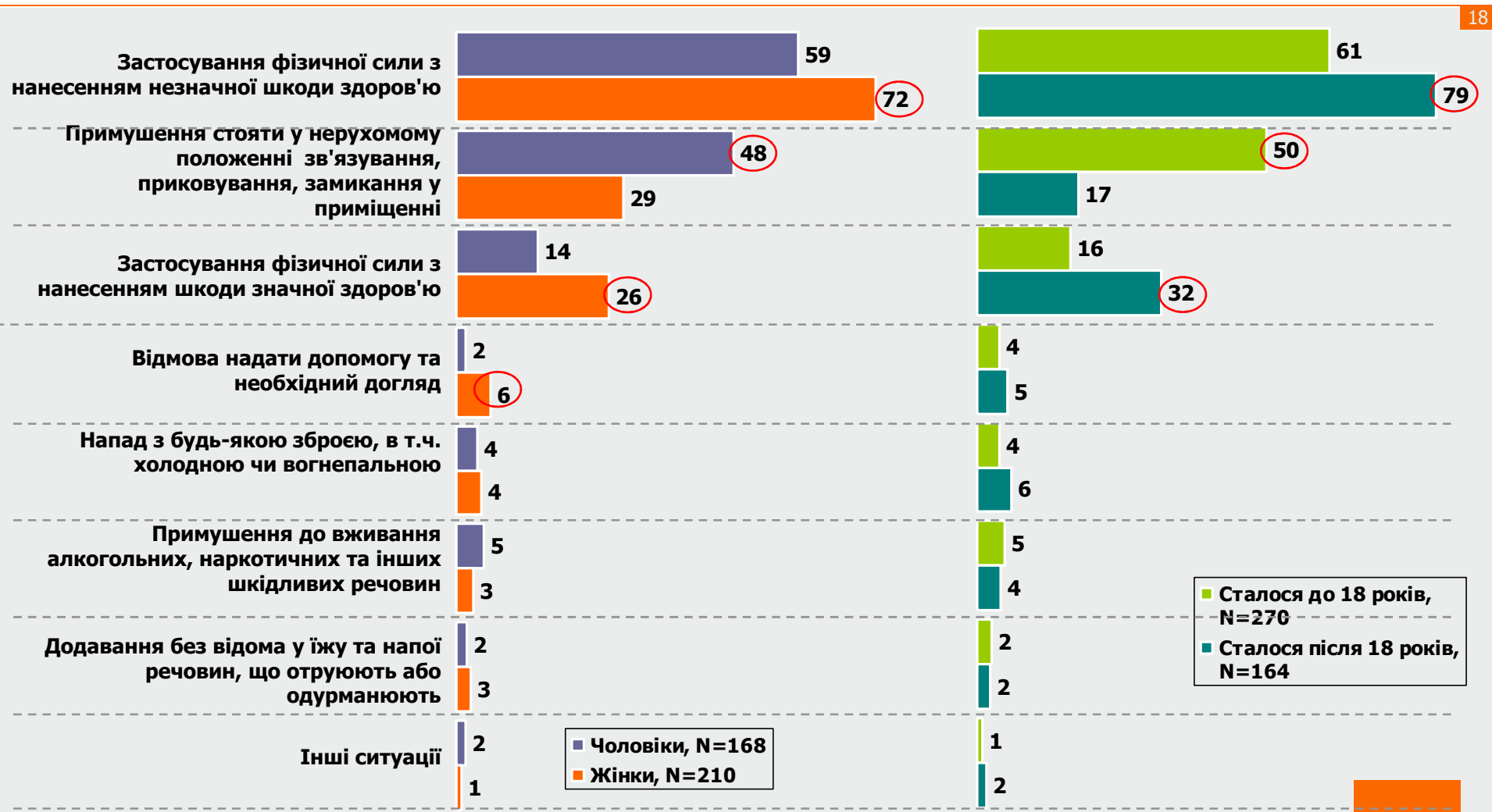

**ЙМОВІРНІСТЬ ПОВТОРЕННЯ СИТУАЦІЇ
НАСИЛЬСТВА В МАЙБУТНЬОМУ:
ОЦІНКА ЖІНОК (N=138)**

Фізичне насильство: ситуації

% до відповідей тих, хто зазнавали фізичного насильства

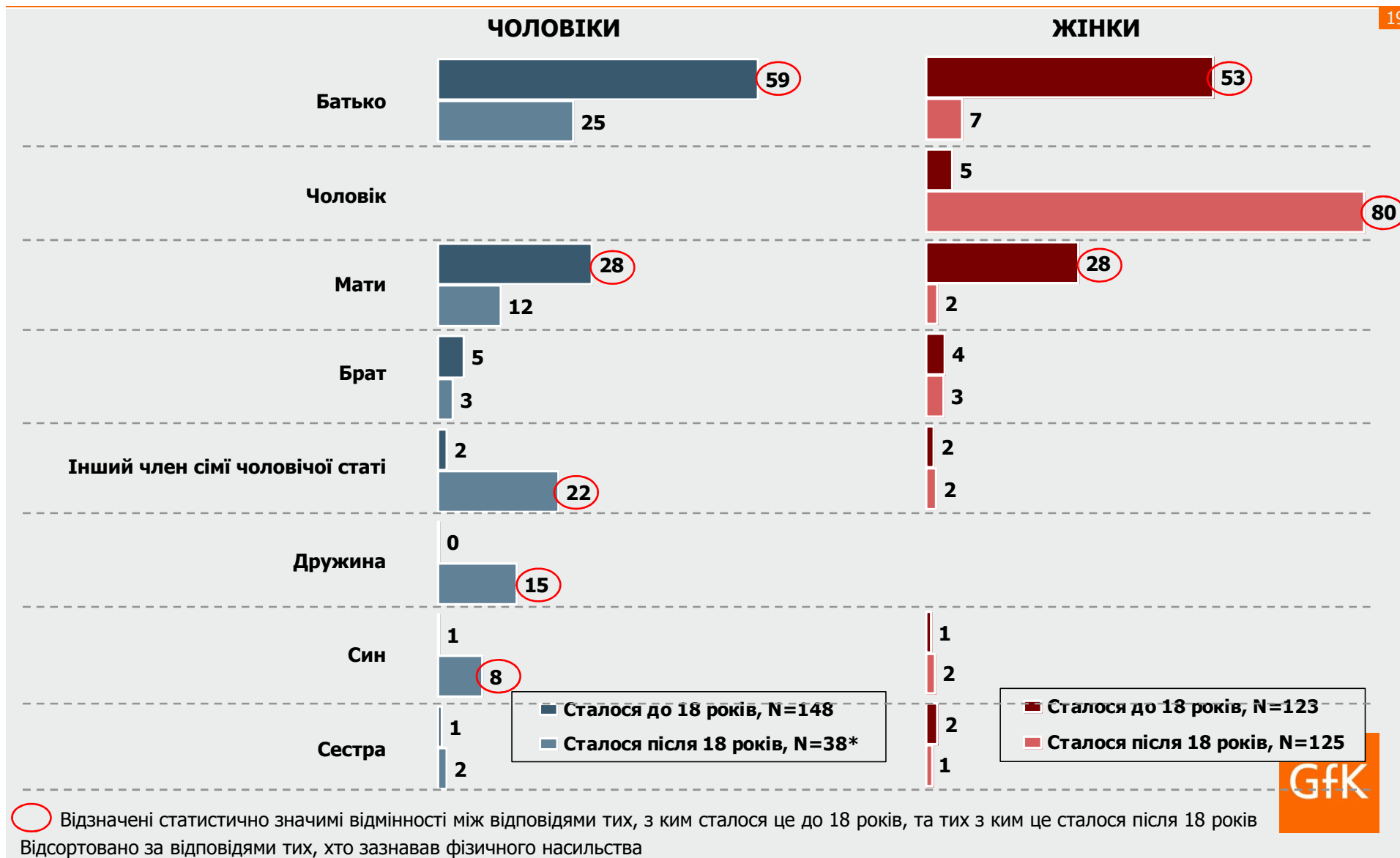
■ Сталось до 18 років, N=270
 ■ Сталось після 18 років, N=164

■ Чоловіки, N=168
 ■ Жінки, N=210

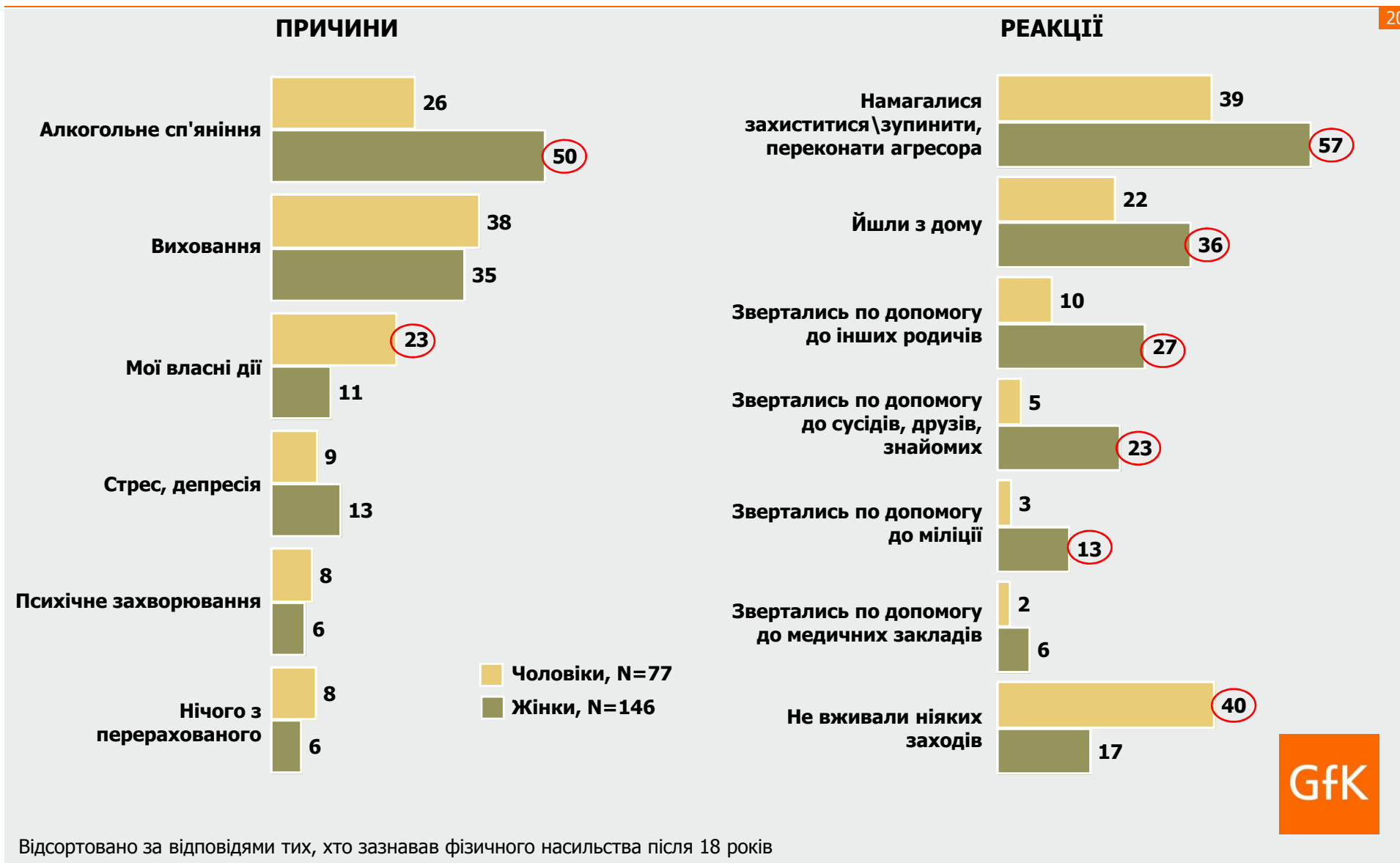
Фізичне насильство: агресори

% до відповідей тих, хто зазнавали фізичного насильства

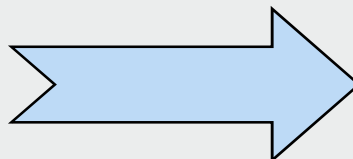
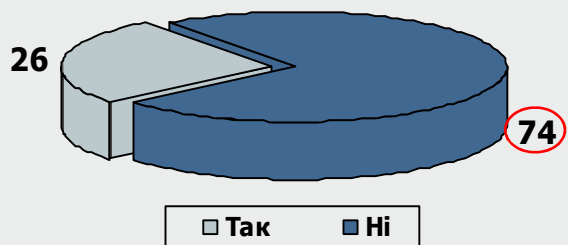
Фізичне насильство: причини та реакції на насильство

% до відповідей тих, хто зазнавав фізичного насильства після 18 років

Фізичне насильство: ймовірність повторення насильства з боку агресора

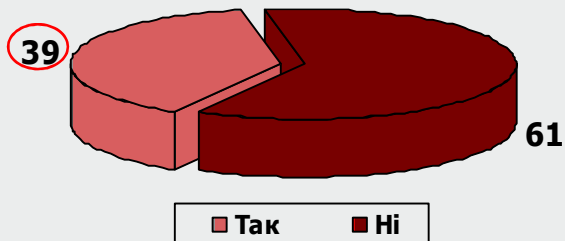
**ЧИ ПРОЖИВАЮТЬ ДОСІ З АГРЕСОРОМ:
ЧОЛОВІКИ (N=77)**

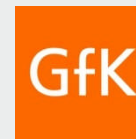
**ЙМОВІРНІСТЬ ПОВТОРЕННЯ СИТУАЦІЇ
НАСИЛЬСТВА В МАЙБУТНЬОМУ:
ОЦІНКА ЧОЛОВІКІВ (N=20*)**

**ЧИ ПРОЖИВАЮТЬ ДОСІ З АГРЕСОРОМ:
ЖІНКИ (N=146)**

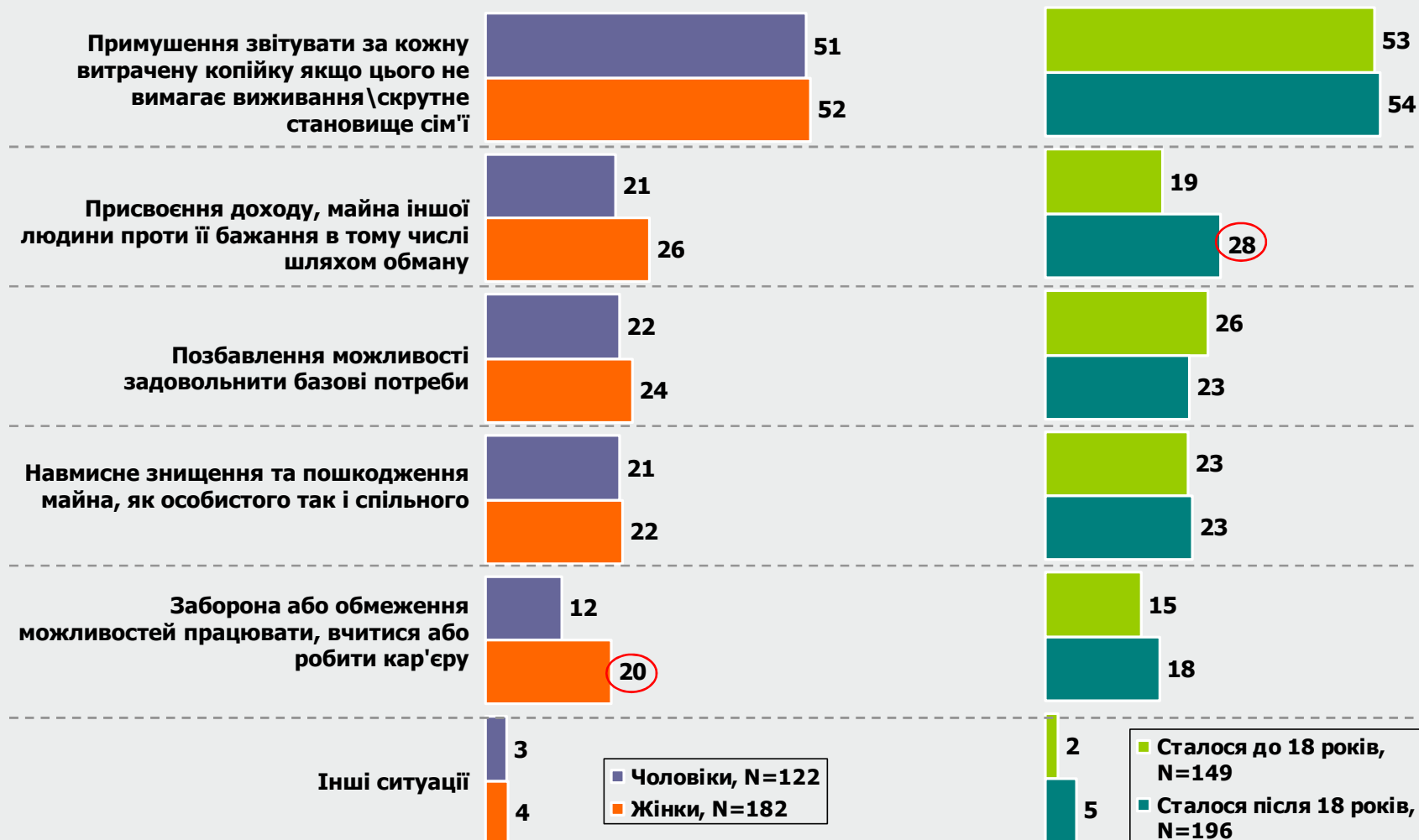
**ЙМОВІРНІСТЬ ПОВТОРЕННЯ СИТУАЦІЇ
НАСИЛЬСТВА В МАЙБУТНЬОМУ:
ОЦІНКА ЖІНОК (N=56)**

Економічне насильство: ситуації

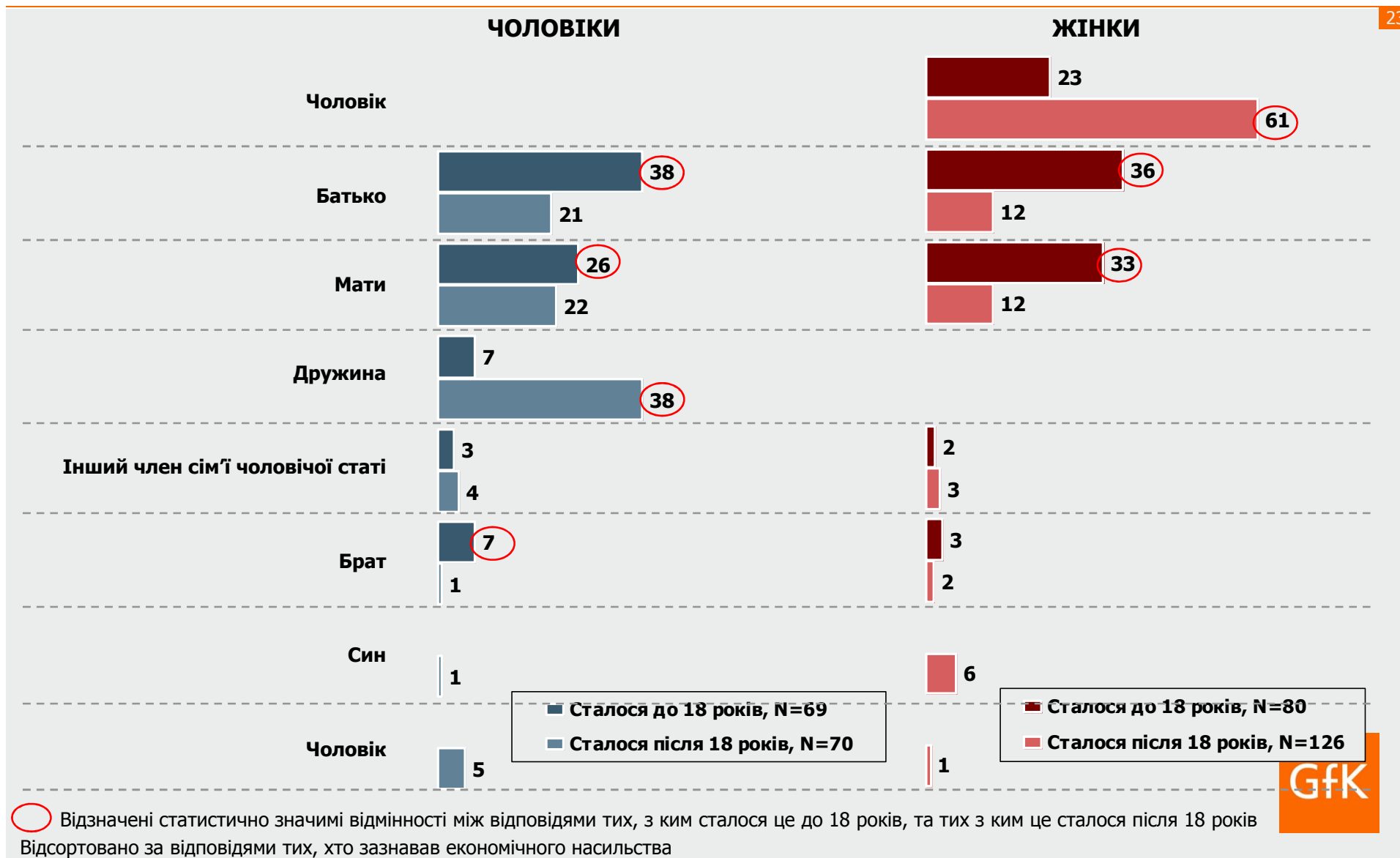
% до відповідей тих, хто зазнавали економічного насильства

22

Економічне насильство: агресори

% до відповідей тих, хто зазнавали економічного насильства

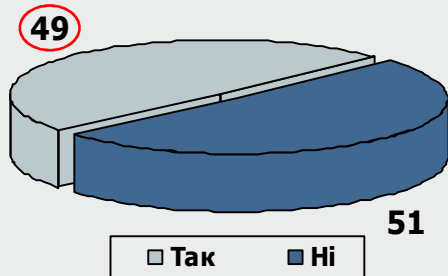
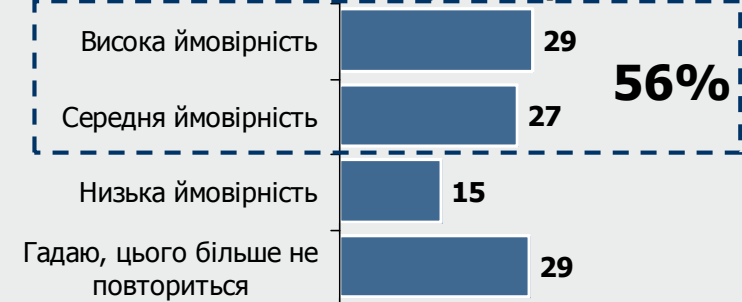
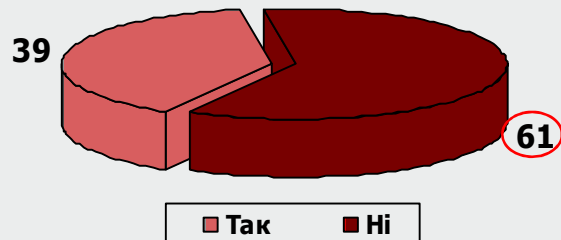
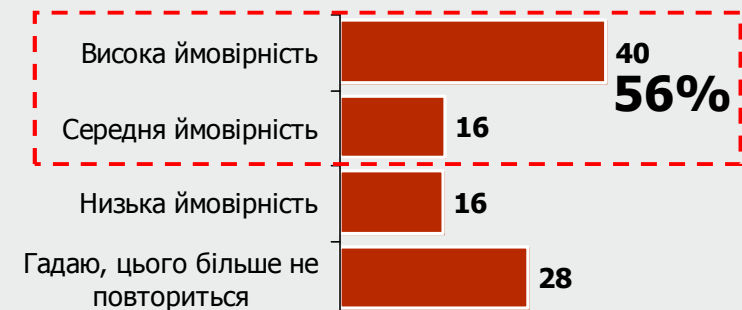

Економічне насильство: причини та реакції на насильство

% до відповідей тих, хто зазнавав економічного насильства після 18 років

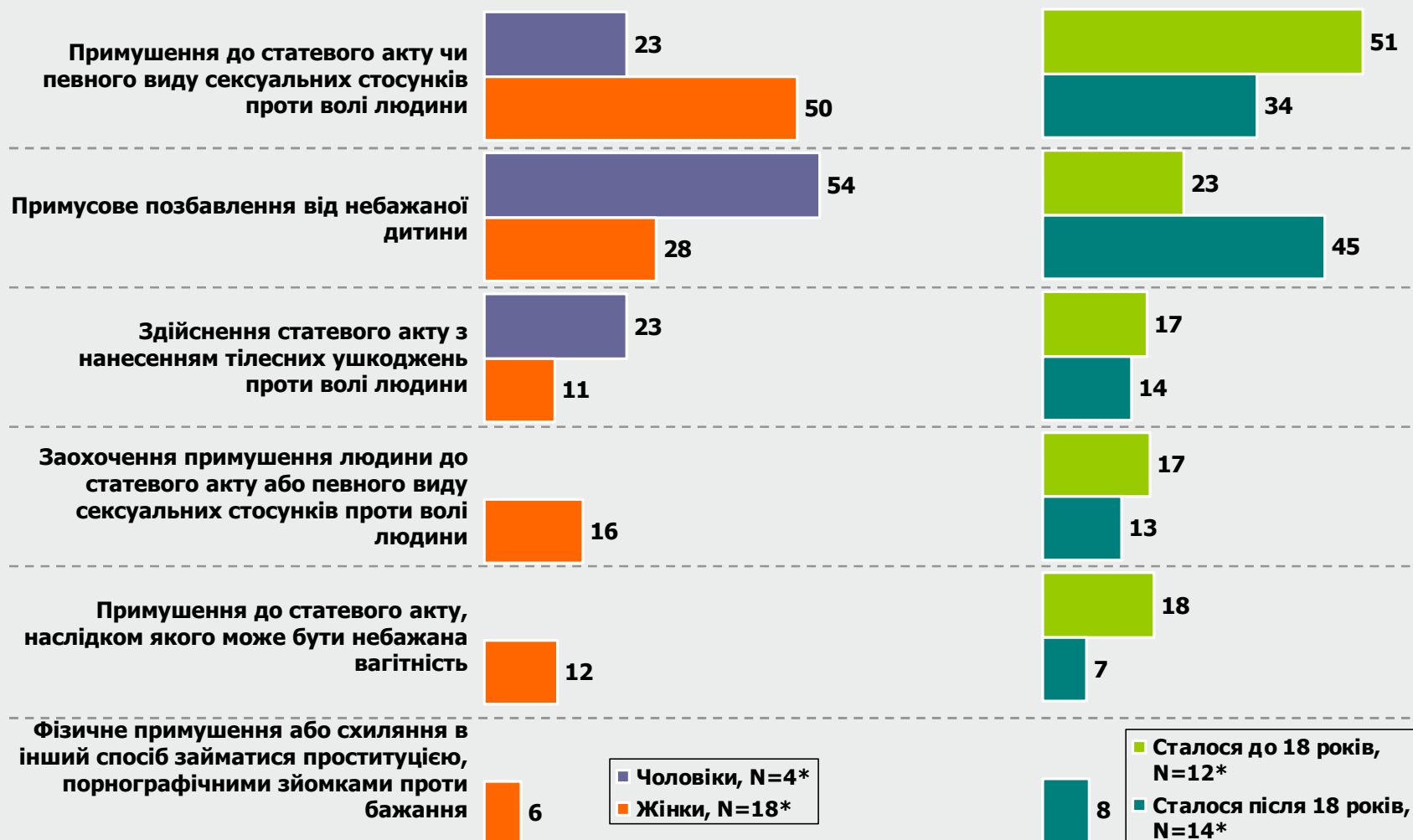
Економічне насильство: ймовірність повторення насильства з боку агресора

ЧИ ПРОЖИВАЮТЬ ДОСІ З АГРЕСОРОМ:
ЧОЛОВІКИ (N=89)ЙМОВІРНІСТЬ ПОВТОРЕННЯ СИТУАЦІЇ
НАСИЛЬСТВА В МАЙБУТНЬОМУ:
ОЦІНКА ЧОЛОВІКІВ (N=44*)ЧИ ПРОЖИВАЮТЬ ДОСІ З АГРЕСОРОМ:
ЖІНКИ (N=139)ЙМОВІРНІСТЬ ПОВТОРЕННЯ СИТУАЦІЇ
НАСИЛЬСТВА В МАЙБУТНЬОМУ:
ОЦІНКА ЖІНОК (N=54)

Сексуальне насильство: ситуації

% до відповідей тих, хто зазнавали сексуального насильства

26

* УВАГА!!! Бази недостатньо для аналізу

Відсортовано за відповідями тих, хто зазнавав сексуального насильства

1.2 Сприйняття проблеми у суспільстві

Які проблеми становлять найбільшу загрозу для українських родин?

○ Відзначені статистично значимі відмінності між відповідями населення загалом та тих, хто зазнавали хоча б одного виду насильства

Які проблеми становлять або можуть становити загрозу для власної сім'ї

○ Відзначені статистично значимі відмінності між відповідями населення загалом та тих, хто зазнавали хоча б одного виду насильства

Хто має допомагати у випадках насильства у сім'ї?

% до відповідей населення загалом, N=1800

ФІЗИЧНЕ НАСИЛЬСТВО

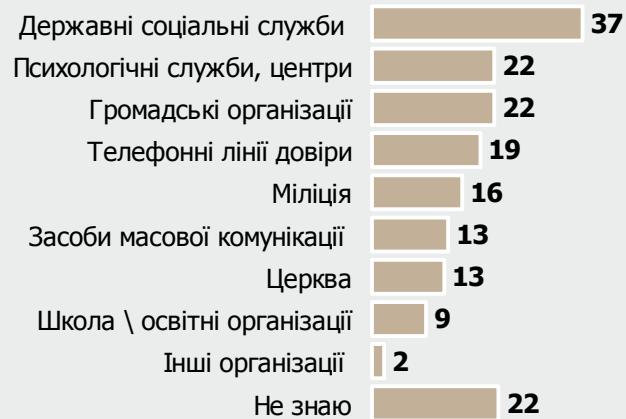

ПСИХОЛОГІЧНЕ НАСИЛЬСТВО

30

ЕКОНОМІЧНЕ НАСИЛЬСТВО

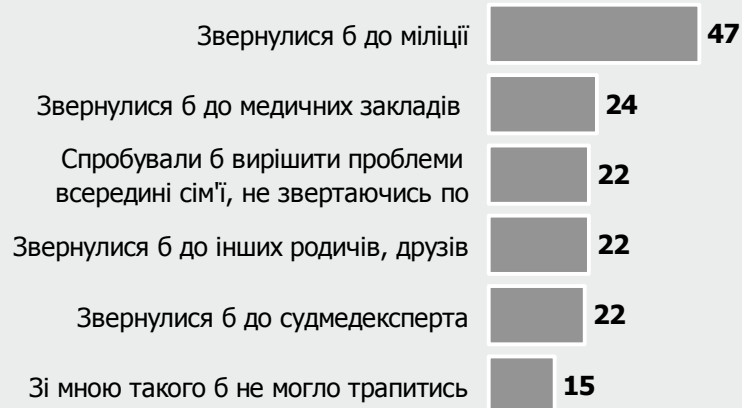
СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО

Особисті дії у випадку насильства у сім'ї

% до відповідей населення загалом, N=1800

ФІЗИЧНЕ НАСИЛЬСТВО

ЕКОНОМІЧНЕ НАСИЛЬСТВО

ПСИХОЛОГІЧНЕ НАСИЛЬСТВО

СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО

31

Немає статистично значимих відмінностей між відповідями населення загалом та тих, хто зазнавали хоча б одного типу насильства

2 Контент-аналіз ЗМІ

Міністерство
України у справах
сім'ї, молоді
та спорту

UN
DP

Україна

Проект співфінансується Європейським Союзом,
Шведським агентством з питань міжнародної співпраці та розвитку Sida та ПРООН
Проект виконується Програмою розвитку ООН

ПРОГРАМА РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ТА ПРАВ ЖІНОК В УКРАЇНІ

GfK

Методологія

33

Вибірка видань:

Популярні:

Блик, Бульвар Гордона, Газета по-українски, Комсомольская правда в Украине, Сільські вісті, Зеркало недели, Факты, Совершенно секретно; Обозреватель, Українська правда. Життя, Украина криминальная, Корреспондент, Live story.

Регіональні:

Газета по-киевски, Високий замок (Львів), Вечерний Харьков, Салон Дона и Баса (Донецьк), Днепровская правда (Дніпропетровськ), Вечерняя Одесса

Державні:

Голос України, Іменем закону

Жіночі видання:

Натали, Порадниця, Юная леди; Terrawoman: женский журнал.

Чоловічі видання:

MAXIM, XXL. Мужской размер; Mens Health.

Видання для батьків:

Мир семьи; Азбука для родителей.

Google, google (новини):

Пошук за насильство в сім'ї, насилие в семье.

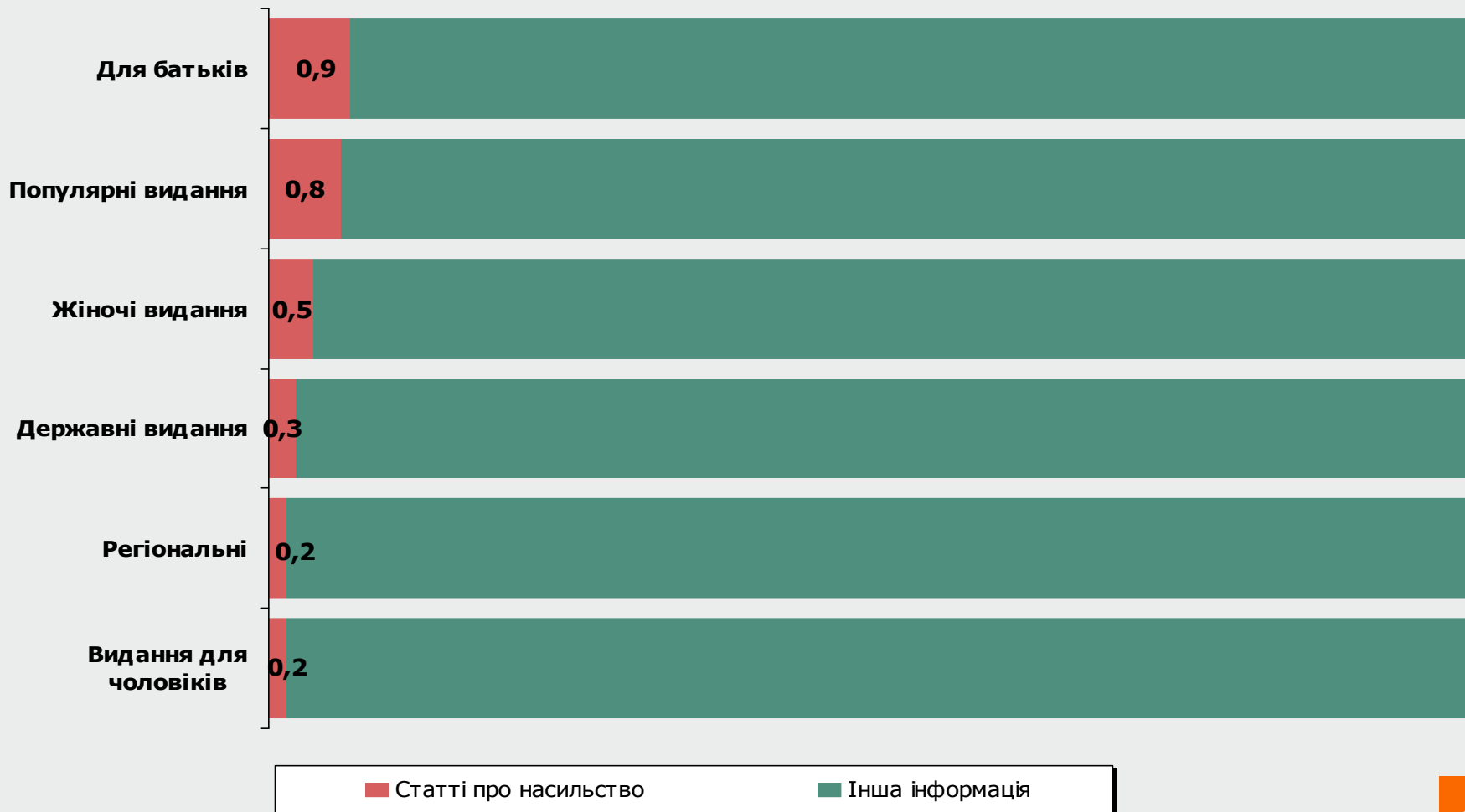
Період аналізу:

Листопад, 2008 – листопад 2009.

Періодичність:

Щотижнева або щомісячна.
Для щоденних видань обирався головний випуск на тиждень.

Частка статей про насильство в сім'ї в друкованих виданнях України % від загальної кількості інформації

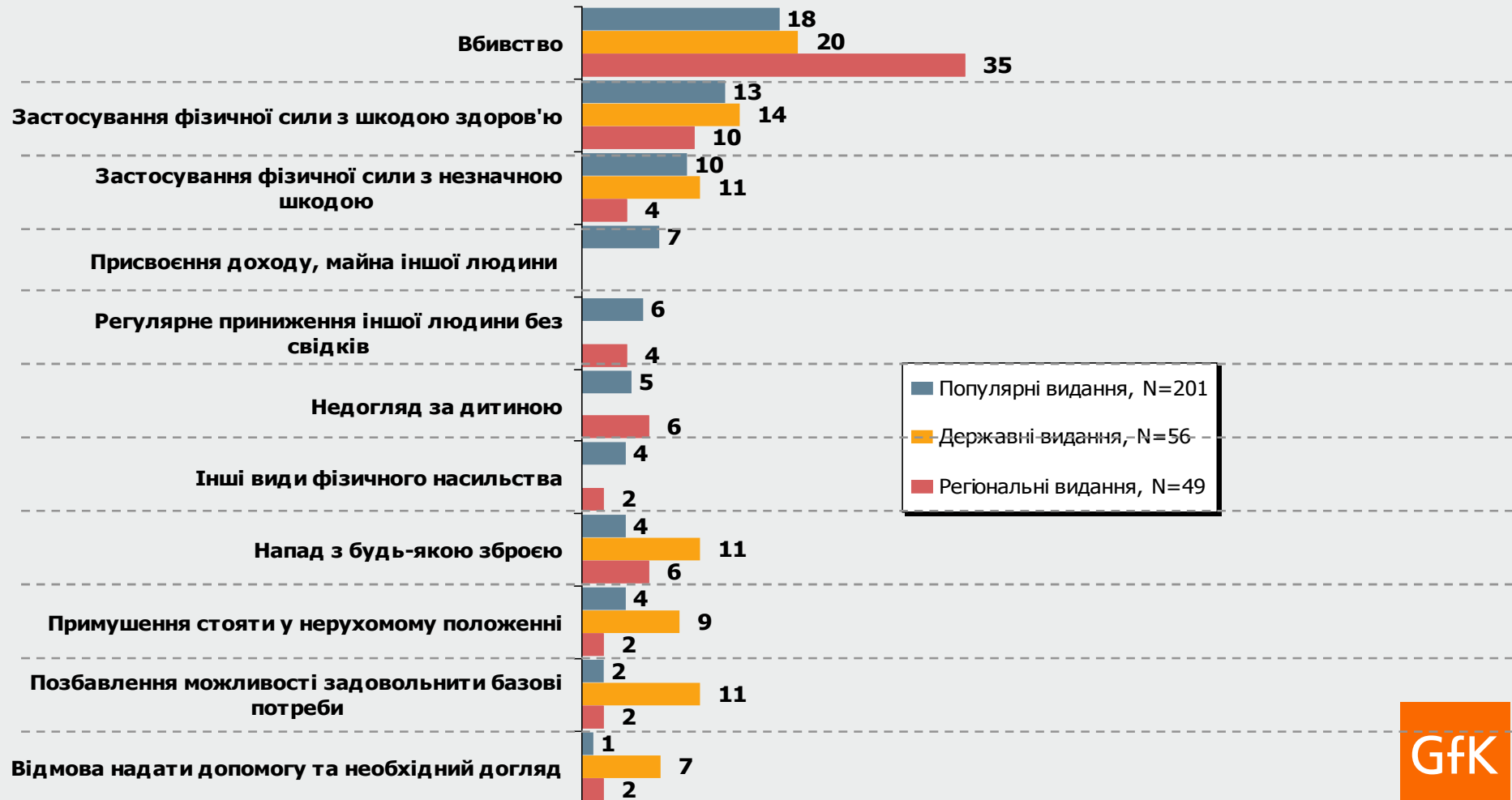

Висвітлення ситуацій насильства в сім'ї в друкованих виданнях (1)

% від усіх згаданих ситуацій насильства

ПОПУЛЯРНІ, ДЕРЖАВНІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ ВИДАННЯ

35

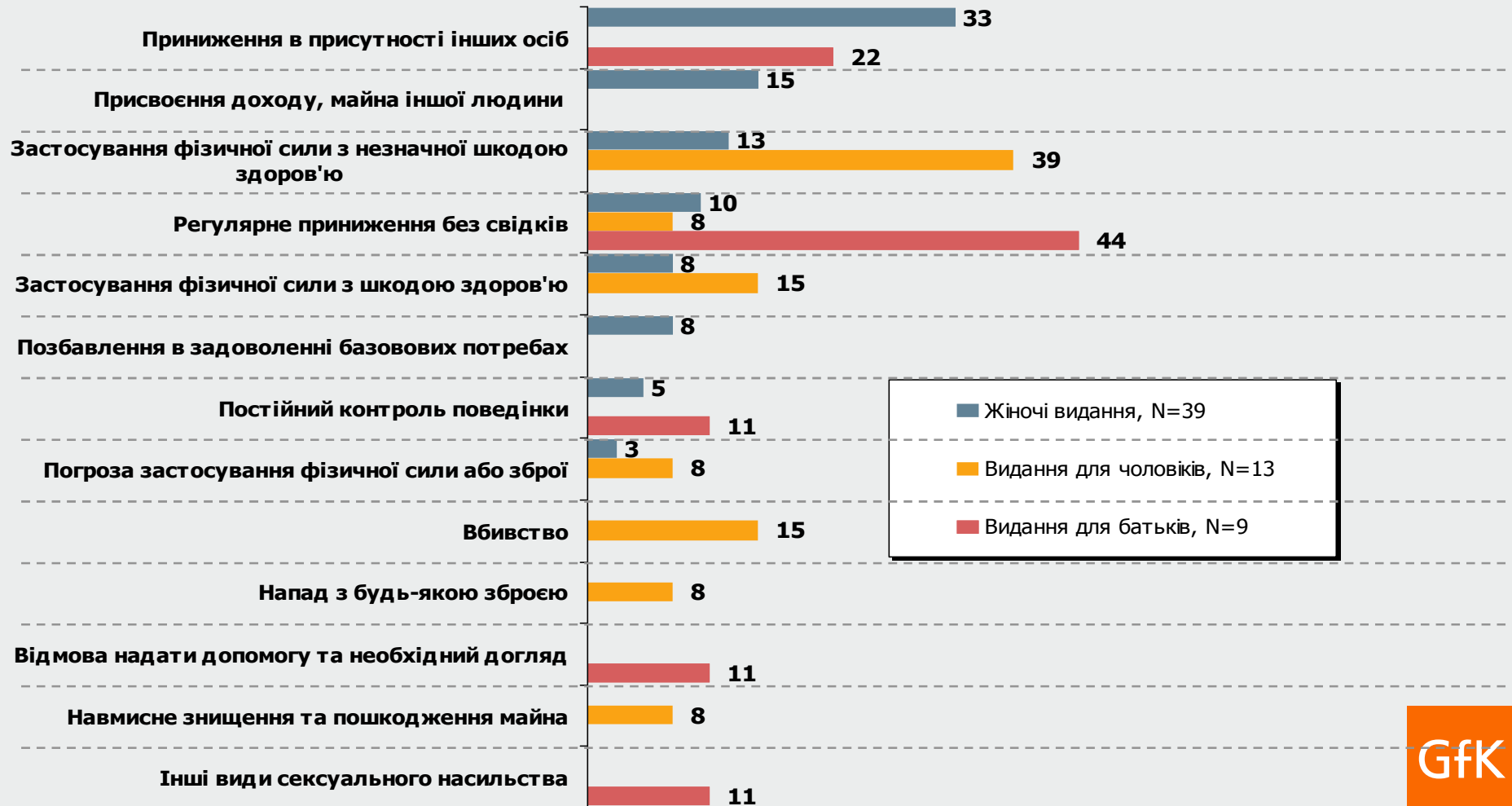

Висвітлення ситуацій насильства в друкованих виданнях (2)

% від усіх згаданих ситуацій насильства

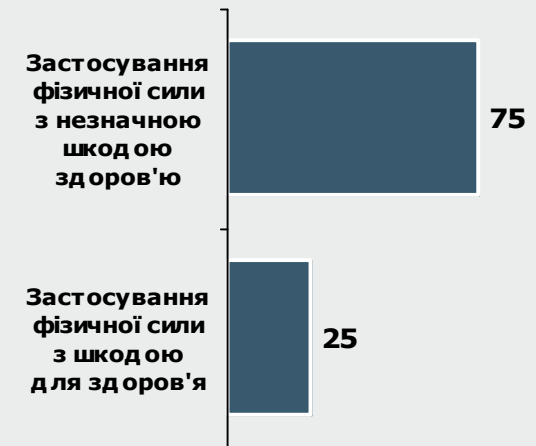
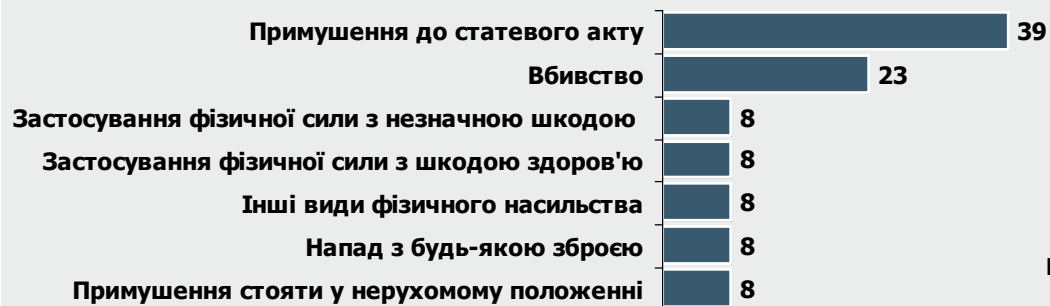
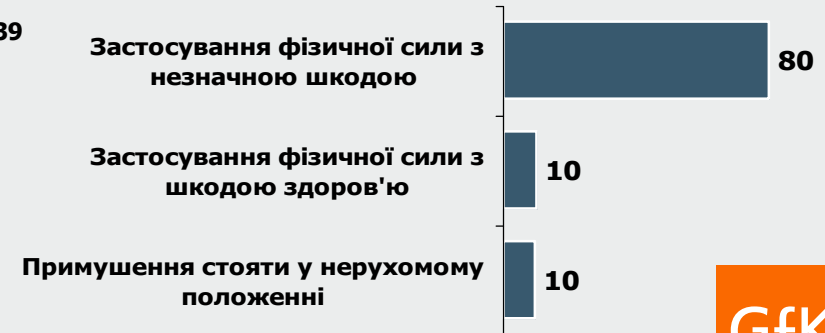
ДРУКОВАНІ ВИДАННЯ ДЛЯ ЖІНОК, ЧОЛОВІКІВ ТА БАТЬКІВ

36

Висвітлення ситуацій насильства в Інтернеті

% від усіх ситуацій про насильство

СИСТЕМА ПОШУКУ GOOGLE:
насильство в сім'ї, N=54ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯ ДЛЯ БАТЬКІВ,
N=4ПОПУЛЯРНІ ІНТЕРНЕТ ВИДАННЯ,
N=13ЖІНОЧІ ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯ,
N=10

3 Експертні інтерв'ю

Міністерство
України у справах
сім'ї, молоді
та спорту

Україна

Проект співфінансується Європейським Союзом,
Шведським агентством з питань міжнародної співпраці та розвитку Sida та ПРООН
Проект виконується Програмою розвитку ООН

ПРОГРАМА РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ТА ПРАВ ЖІНОК В УКРАЇНІ

GfK

Методологія

39

Метод дослідження:

Телефонні інтерв'ю

Вибірка:

103 експерти, що представляють урядові, громадські, наукові, освітні організації, а також психологи, соціальні робітники, медики, представники правоохоронних органів, ЗМІ, церковні діячі та лідери думок з різних міст України.

Середня тривалість інтерв'ю:

60 хвилин

Час проведення опитування:

Листопад-грудень 2009

Міністерство
України у справах
сім'ї, молоді
та спорту

Проект співфінансується Європейським Союзом,
Шведським агентством з питань міжнародної співпраці та розвитку Sida та ПРООН
Проект виконується Програмою розвитку ООН

ПРОГРАМА РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ТА ПРАВ ЖІНОК В УКРАЇНІ

Основні результати експертного опитування щодо насильства в сім'ї

40

- Експерти найбільше стикаються в професійній діяльності **із фізичним насильством в сім'ї, яке супроводжується психологічним**. Відповідно, фізичне та психологічне насильство, на думку експертів, є найбільш поширеними у суспільстві. За відносно низької розповсюдженості найтяжчі наслідки для жертв має сексуальне насильство в сім'ї.
- Водночас експерти досить рідко працюють з випадками психологічного насильства в сім'ї, яке не супроводжується фізичним.
- Серед видів фізичного насильства, окрім побиття з різним ступенем важкості експерти відзначають різні форми фізичних покарань (наприклад, примушення стояти у нерухомому положенні) та відому у необхідному догляді за хворими.
- Психологічне насильство відрізняється найбільшим розмаїттям ситуацій. Найбільш часто відмічають регулярне приниження іншої людини (частіше без свідків), також згадувались погрози застосування фізичної сили або зброї, погрози припинення надання необхідної допомоги та догляду.
- Серед видів економічного насильства найбільш розповсюдженими на думку експертів є присвоєння доходу або майна іншої людини та позбавлення можливості задовольнити базові потреби (у їжі, одязі, ліках тощо).
- Найчастіше від насильства в сім'ях потерпають **діти та дружина**.

Рекомендації експертів щодо протидії розповсюдженню насильства в сім'ї

41

- Насамперед експерти наголошують на необхідності **роботи з вразливими групами населення**, особливо з дітьми з неблагополучних сімей, проблемними підлітками тощо. Скривджена дитина втрачає позитивне ставлення до життя і також починає вдаватися до насильства, у дорослому віці їй значно важче створити щасливу сім'ю. Важливим є раннє виявлення перших ознак та наслідків насильства, на які повинні звертати увагу рідні, лікарі, класні керівники, дільничні міліціонери тощо.
- Для боротьби з насильством необхідне **формування відповідної суспільної свідомості**, тому потрібна популяризація недопустимості насильства та необхідності боротьби з ним через освітні інституції та ЗМІ. Але при цьому комунікація не повинна містити безпосередньої демонстрації насильства, оскільки це може мати зворотній ефект.
- Експерти свідчать, що агресори часто залишаються непокараними, оскільки не завжди можна довести їх вину в судовому порядку. Часто жертви не звертаються по допомогу, оскільки не вірять, що агресори будуть покарані. Необхідне **збільшення відповідальності** (зокрема адміністративної) за здійснення всіх видів насильства.
- Для досягнення максимального ефекту обов'язковим є комплексне впровадження заходів зазначених заходів: популяризація недопустимості та шляхів протидії насильству, його виявлення на ранній стадії та забезпечення належного покарання агресорів.